

Deelrapportage ontheffing artikel 68 Flora- en faunawet

Ontheffing: Overzomerende ganzen
Specificatie: Grauwe ganzen (anser anser), brandganzen en kolganzen
Periode: 1 februari 2014 tot 1 november 2014
Zaaknummers: 2010-005945/46/47

Foto: overvliegende grauwe ganzen van J.A. Post

L. Schrauwen
Adjunct secretaris FBE Gelderland
Deventer, 31 januari 2015

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Doel.....	3
1.2	Beschikbare machtigingen.....	3
1.3	Restricties en verruimingen.....	4
1.4	Rapportageverplichting	5
1.5	Ganzenfoerageergebieden en Vogelrichtlijngebieden.....	5
1.6	Gebiedsplannen en werkplannen.....	6
1.7	GAK Gelderland	6
2.	Resultaten gebruik machtigingen	6
2.1	Resultaten gebruik machtiging 'Schadebestrijding overzomerende ganzen'	7
2.1.1	Preventieve maatregelen	8
2.2	Resultaten gebruik machtiging 'Standregulatie grauwe ganzen'	9
2.3	Resultaten gebruik machtiging 'Koppel (-vormende) grauwe ganzen'	11
2.4	Resultaten gebruik machtiging 'Nestreductie grauwe ganzen'	12
3.	Tellingen	13
4.	Faunaschade.....	14
5.	Conclusie	15
6.	Aanbevelingen.....	17

Bijlagen:

- Bijlage I: Overzicht gebruik machtiging 'Schadebestrijding overzomerende ganzen 2014'
- Bijlage II: Overzicht gebruik machtiging 'Standregulatie grauwe ganzen 2014'
- Bijlage III: Overzicht gebruik machtiging 'Koppel (-vormende) grauwe ganzen 2014'
- Bijlage IV: Overzicht gebruik machtiging 'Nestreductie grauwe ganzen 2014'
- Bijlage V: Totaaloverzicht gebruik machtigingen ontheffing 'Overzomerende ganzen 2014'
- Bijlage VI: Overzicht inzet preventieve maatregelen machtiging 'Schadebestrijding overzomerende ganzen 2014'

1. Inleiding

Volgens artikel 69 van de Flora-en faunawet (Ff-wet) dient de Faunabeheereenheid (FBE) jaarlijks over het gebruik van ontheffingen te rapporteren. Met de onderhavige deelrapportage rapporteren wij over de wijze waarop van de ontheffing 'Overzomerende ganzen' (met zaaknummer 2010-005945) in 2014 gebruik is gemaakt. De rapportages liggen ter inzage bij de provincie en zijn te downloaden vanaf de website: www.faunabeheereenheid.nl/gelderland.

In april 2010 heeft de provincie Gelderland iedere Gelderse Faunabeheereenheid voor 5 jaar een ontheffing overzomerende ganzen verleend. Met de fusie op 1 januari 2013 van FBE Oost-Gelderland, FBE Veluwe en FBE Rivierenland tot FBE Gelderland zijn alle rechten en plichten naar de nieuwe stichting overgegaan. GS hebben vóór het ingaan van de nieuwe gebruiksperiode in 2013 de voorschriften van 3 (vrijwel identieke) ontheffingen samengevoegd tot één met bovengenoemd zaaknummer.

1.1 Doel

Het is bekend dat ganzen grote schade aan landbouwgewassen kunnen veroorzaken. Om de schade te beperken, heeft de provincie Gelderland de grauwe gans (*Anser anser*), kolgans (*Anser albifrons*) en brandgans (*Branta leucopsis*) op de provinciale vrijstellingslijst geplaatst. Volgens de 'Verordening schadebestrijding diersoorten in Gelderland' is het grondgebruikers toegestaan deze ganzensoorten in WBE-werkgebieden opzettelijk te verontrusten, met uitsluiting van 15 september tot 1 april in aangewezen ganzenopvanggebieden en alle Vogelrichtlijngebieden, m.u.v. de Veluwe.

Als verontrusten niet afdoende werkt, staat de ontheffing 'Overzomerende ganzen' toe deze ganzensoorten met het geweer te doden ter voorkoming en beperking van schade aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen en ter beperking van aantallen grauwe ganzen (standregulatie).

1.2 Beschikbare machtigingen

Het doel van de ontheffing is dus enerzijds het bestrijden van landbouwschade en anderzijds het beperken van de stand van de grauwe gans, waarbij standregulatie op drie manieren kan worden toegepast. Er zijn dus vier verschillende toepassingen van de ontheffing.

1. Door middel van verjaagacties ondersteund met afschot schade aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen veroorzaakt door grauwe-, kol- en/of brandganzen te voorkomen en te beperken (**schadebestrijding**);
2. Door middel van het geweer grauwe ganzen op te sporen, te bemachtigen en te doden ter beperking van de stand (**standregulatie**);
3. Door middel van het geweer koppels c.q. koppelvormende grauwe ganzen op te sporen, te bemachtigen en te doden teneinde de aantallen te beperken (**standregulatie**);
4. Door middel van het zoeken, rapen, schudden of met plantaardige olie insmeren of doorprikken van eieren van grauwe ganzen, de stand van deze soort te reguleren (**nestreductie**).

In de voorschriften van de ontheffing is vastgelegd in welke periodes schade mag worden bestreden of standregulatie mag worden uitgevoerd. Aan de hand van de gestelde periodes (art. C) en de hierboven genoemde toepassingen heeft het FBE-bureau via het digitale faunaregistratiesysteem (FRS) vier machtigingen beschikbaar gesteld.

Beschikbare machtigingen in FRS	periode	
	van	tot
Schadebestrijding overzomerende ganzen	1-mrt	1-nov
Standregulatie grauwe ganzen	1-apr	1-nov
Standregulatie koppel (-vormende) grauwe ganzen	1-feb	1-apr
Nestreductie grauwe ganzen	1-feb	16-jun

In de voorschriften onder 'Gebied' (art. D) staat in welke WBE's welke acties mogen worden uitgevoerd. Het FBE-bureau schrijft de machtigingen op voorhand door naar de WBE's waar deze betrekking op hebben, de WBE-secretaris schrijft door naar de aangesloten jachthouders.

1.3 Restricties en verruimingen

De ontheffing biedt verruimingen t.a.v. de dagperiode (een half uur voor zonsopgang) en t.a.v. het geweer (hagelgeweer en kogelgeweer vanaf kaliber 5,6x43 (.222 Remington). Bij standregulatie is het gebruik van het geweer vanaf een boot (max. snelheid 5 km/uur) toegestaan, evenals het gebruik van imitatie ganzen als lokmiddel.

De ontheffing stelt de volgende beperkingen:

1. **Schadebestrijding:** t.a.v. de preventieve middelen (inzet van minimaal één akoestisch en één visueel middel) en t.a.v. het schadeperceel (het schadeperceel en 20 meter vanaf de rand daarvan);
2. **Standregulatie:** t.a.v. de oudervogels (oudervogels van niet vliegvlugge jonge vogels mogen niet worden gedood);
3. **Koppel (-vormende) ganzen:** alleen grauwe ganzen in koppels of die een koppel aan het vormen zijn;
4. **Nestreductie:** t.a.v. het aantal behandelde eieren (deze dienen in het nest gelaten te worden en er dienen 2 eieren intact te blijven om het hele broedproces niet te verstoren en om nieuwe eierleg en broedherhaling te voorkomen).
5. **Standregulatie, koppel (-vormende) ganzen en schadebestrijding:** het is niet toegestaan van 15 september tot 1 april en voor zover trekkende brandganzen aanwezig zijn tot 15 mei binnen aangewezen foerageergebieden voor ganzen en Vogelrichtlijngebieden voor watervogels.

Overigens is per 1 november 2014 een nieuwe ontheffing in werking getreden waarin voor de zomer 2015 op sommige punten een wat andere benadering geldt.

1.4 Rapportageverplichting

Volgens voorschrift 'Informatie' (art. G2) is de FBE verplicht de provincie jaarlijks over het geregistreerde gebruik van de ontheffing 'Overzomerende ganzen' te rapporteren en wel vóór 31 december van dat jaar. In 2013 is de gebruikperiode van de ontheffing met een maand verlengd; van 1 oktober naar 1 november. Op verzoek van de FBE heeft de provincie destijds ingestemd om de rapportagedatum eveneens met een maand te verlengen, of te wel tot 1 februari. Deze wijziging is echter niet in de ontheffing doorgevoerd.

In dit verslag rapporteren wij over het geregistreerde gebruik van deze ontheffing. De FBE vindt het zinvol om een uitgebreid verslag op te stellen en acht het waardevol om deze gegevens te combineren met de telgegevens zomertelling, getaxeerde faunaschade gegevens, conclusies en aanbevelingen.

De belangrijkste punten (o.a. de conclusies en aanbevelingen) van iedere deelrapportage (rapportage per diersoort en eventueel per specificatie) komen in het jaarlijks inhoudelijk verslag weer aan de orde.

Foto: brandganzen R. Floor

1.5 Ganzenfoerageergebieden en Vogelrichtlijngebieden

Standregulatie en schadebestrijding zijn niet toegestaan van 15 september tot 1 april en voor zover trekkende brandganzen aanwezig zijn tot 15 mei binnen aangewezen ganzenfoerageergebieden en Vogelrichtlijngebieden. Overwinterende groepen vogels gemengd met soorten waarvoor geen ontheffing is verleend en die niet op de provinciale vrijstellingslijst staan, moeten met rust worden gelaten. Deze mogen niet in deze gebieden opzettelijk worden verontrust.

In het najaar van 2013 kwam onverwachts aan het licht dat in bepaalde gevallen ook een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet voor de maand september noodzakelijk was. In de loop van het traject dat de FBE doende was een vergunning Natuurbeschermingswet voor de maand september 2014 aan te vragen, werd duidelijk dat er toch geen vergunning nodig was.

1.6 Gebiedsplannen en werkplannen

Middels een gebiedsplan is het mogelijk om de populatie van de grauwe gans planmatig te reduceren ter voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen en aan overige flora en fauna.

inmiddels bestaan er 5 verschillende gebiedsplannen:

- a. Gebiedsplan 'Gelderse Poort'
- b. Gebiedsplan 'Rivierenland midden'
- c. Gebiedsplan 'IJsselwaarden'
- d. Gebiedsplan 'Oost Gelderland Oost'
- e. Gebiedsplan 'Noord West Veluwe'.

Voor ieder vigerend gebiedsplan dient de FBE jaarlijks GS te informeren over het feitelijk afschot ten behoeve van standregulatie. In jaarlijkse werkplannen wordt per WBE omschreven wat de actuele en gewenste voorjaarsstanden zijn en de wijze waarop de gewenste stand zal worden gehaald. In deze deelrapportage worden de afschotcijfers per WBE afgezet tegen de toewijzing. Voor overige details aangaande de gebiedsplannen en werkplannen verwijzen wij graag naar de desbetreffende stukken, die geaggregeerd op WBE-niveau ter inzage liggen bij de provincie.

1.7 GAK Gelderland

Het G7 akkoord dat eind 2012 tot stand is gekomen, had als doel gesteld de schade veroorzaakt door ganzen landelijk terug te brengen tot het niveau van 2005. Het akkoord maakte het voor provincies mogelijk om bestaande en geldige ontheffingen verder uit te breiden en daarmee de stand van ganzen in de zomer drastisch terug te brengen en overwinterende trek ganzen in de winter rust te bieden.

Het Ganzenakkoord is inmiddels ontbonden, maar het GAK Gelderland (GanzenAfstemmingsKader) dat snel na het akkoord is samengesteld, heeft zijn bestaansvorm als adviesorgaan van de FBE behouden en heeft zich ook in 2014 ingezet om op Gelders niveau de schade van de stand ganzen verder te beperken en te adviseren over een nieuw gedragen faunabeheerplan ganzen. Het GAK is in 2014 6 maal bijeen gekomen.

2. Resultaten gebruik machtigingen

De ontheffing biedt de mogelijkheid om het schadebestrijdingsgebied uit te breiden met gemeenten met schadepercelen door vaststelling van (dreigende) belangrijke schade (> €250,-) door de provincie en/of getaxeerd door Bij12- Unit Faunafonds (het Faunafonds) voor een of meerdere soorten overzomerende ganzen. Op grond van een goedgekeurd gebiedsplan kunnen WBE's aan het

standregulatiegebied worden toegevoegd. Vlak voor of tijdens de looptijd is de ontheffing op de volgende wijze uitgebreid c.q. aangepast:

1. De verruiming van de gebruiksperiode machtiging 'Schadebestrijding overzomerende ganzen' is van 1 april naar 1 maart gegaan;
2. Voor het schadebestrijdingsgebied van de kolgans zijn de gemeenten Montferland en Overbetuwe toegevoegd;
3. Voor het schadebestrijdingsgebied van de brandgans zijn de gemeenten Geldermalsen en Lingewaard toegevoegd;
4. Voor standregulatie grauwe gans zijn de werkgebieden van WBE Aalten, WBE Winterswijk, WBE Oost Gelre, WBE Nijkerk, WBE Noord West Veluwerand en WBE Vijfheerenlanden toegevoegd.

Zoals in hoofdstuk 1 is vermeld, zijn van de ontheffing 4 soorten machtigingen beschikbaar gesteld. Van iedere machtiging zijn de genomen maatregelen en resultaten per WBE in een overzicht weergegeven, zie de bijlagen I t/m IV, en komen alle resultaten tezamen in een totaaloverzicht, zie bijlage V. In Bijlage VI worden de genomen preventieve maatregelen per WBE genoemd.

Foto: kolgans van H. Niekus

2.1 Resultaten gebruik machtiging 'Schadebestrijding overzomerende ganzen'

De gebruiksperiode van deze machtiging loopt van 1 maart tot 1 november 2014.

Zodra het Faunafonds faunaschade veroorzaakt door de grauwe gans, kolgans en/of brandgans bij een grondgebruiker heeft getaxeerd, kan de gemeente waarin de schade heeft plaatsgevonden aan de ontheffing worden toegevoegd. Dit gebeurt per ganzensoort, terwijl de machtiging de drie ganzensoorten beslaat. Het is aan de WBE's en vervolgens de verantwoordelijkheid van de

jachthouders om de jachtaktehouders kenbaar te maken waar welke ganzensoorten mogen worden bejaagd. Dit staat overigens ook duidelijk in de voorschriften vermeld.

Van de 49 WBE's heeft alleen WBE Lunteren geen recht op deze machtiging, omdat daar nooit belangrijke schade (> €250,-) is getaxeerd. WBE Hoge Veluwe heeft aangegeven geen belang bij deze machtiging te hebben, daar de Stichting Het Nationaal Park de Hoge Veluwe t/m 2015 een individuele ontheffing voor het doden van de grauwe gans bezit. 37 van de 47 WBE's hebben de machtiging naar een of meerdere jachthouders doorgeschreven, of te wel 78%, wat 3% meer is dan in 2013.

aantal machtiging	gebruikte machtiging	% gebruik
47	37	78%

Naast de reguliere (algemene) machtigingen zijn 36 perceelsgebonden machtigingen bij de FBE aangevraagd, 24 daarvan zijn aan zeven verschillende grondgebruikers of uitvoerders toegekend. Redenen voor afwijzing waren onvolledige of dubbele aanvragen of de aanvrager kon door tussenkomst van de FBE via de WBE van een al bestaande algemene machtiging worden voorzien. De resultaten van het gebruik van deze machtigingen zijn aan die van de WBE's toegevoegd, zie bijlage I.

Zevenendertig WBE's hebben 306 machtigingen geactiveerd en de grondgebruikers 24. Er zijn 4.200 verjaagacties en 5.600 bejaagacties uitgevoerd. Ruim 19.000 overzomerende ganzen zijn in het kader van schadebestrijding gedood; 3,5 gans per bejaagactie. Ten opzichte van vorig jaar zijn er 3.600 meer ganzen gedood en 2.800 meer acties uitgevoerd.

Acties		Afschot naar ganzensoort			
verjaagd	bejaagd	brand ganzen	grauwe ganzen	kol ganzen	totaal aantal
4.206	5.632	956	17.690	919	19.565

2.1.1 Preventieve maatregelen

Voor het bestrijden van schade aan kwetsbare gewassen veroorzaakt door overzomerende ganzen dienen minimaal 2 door het Faunafonds aanbevolen maatregelen te worden getroffen, waarvan een akoestisch en een visueel. Deze preventieve maatregelen moeten in ieder geval in het veld aanwezig zijn en op een doelmatige manier in werking zijn gesteld alvorens van de verleende machtigingen actief gebruik mag worden gemaakt. Op weide-, hooi- of graszaad percelen met een gewas ouder dan 6 maanden en granen en graszaad in de afrijpingsperiode is menselijke aanwezigheid als preventie naast afschot voldoende.

Als er ondanks het nemen van preventieve maatregelen toch nog landbouwschade van enige omvang optreedt, kan de grondgebruiker een verzoekschrift 'Tegemoetkoming faunaschade' bij het

Faunafonds indienen. Zij stelt dat er adequaat van de machtiging (twee tot driemaal per week veren/of bejagen) gebruik moet worden gemaakt om voor een schadevergoeding in aanmerking te kunnen komen. Het is dus van belang dat zowel de grondgebruiker als de uitvoerder (jacht(akte)houder) op de hoogte zijn van elkaars genomen acties. In het digitale faunaschaderegistratiesysteem (FSR) kan de grondgebruiker een uitvoerder (jacht(akte)houder) uitnodigen, waardoor beiden toegang krijgen tot het dossier en maatregelen kunnen noteren, waarbij de grondgebruiker verantwoordelijk is voor de inzet van de preventieve maatregelen en de uitvoerder (jacht(akte)houder) voor de verjaag- en bejaagacties. De inzet van preventieve maatregelen dient dus met name het individuele belang van de grondgebruiker, maar is ook voorwaarde om de ontheffing te mogen gebruiken.

De volgende akoestische maatregelen zijn op diverse schadepercelen ingezet: het geweer, menselijke aanwezigheid met of zonder hond, voertuigen zoals auto's, quads en landbouwvoertuigen, vogelafweer/alarpistool, schriklint/koord, knalapparaat, elektrische geluidsgolven en knalvuurwerk.

De gebruikte visuele maatregelen zijn: menselijke aanwezigheid met of zonder hond, diverse voertuigen, vogelverschrikkers, nabootsing roofvogel, stokken met linten/vlaggen, laserlicht/gun en vlaggen.

Foto: grauwe ganzen van M. Inden

In het kader van de provinciale vrijstelling kunnen preventieve maatregelen worden getroffen om ganzen opzettelijk te verontrusten. Het melden van deze maatregelen is niet verplicht. Indien standregulatie of nestreductie wordt toegepast, is het treffen van preventieve maatregelen niet vereist. Voor een gedetailleerd overzicht per WBE verwijzen wij naar bijlage VI.

2.2 Resultaten gebruik machtiging 'Standregulatie grauwe ganzen'

De gebruikperiode van deze machtiging loopt van 1 april tot 1 november 2014.

Door de uitbreiding van de gebiedsplannen 'Rivierenland Midden' en 'Oost Gelderland Oost' en het op stellen van het nieuwe gebiedsplan 'Noord West Veluwe' hebben 6 'nieuwe' WBE's in juli 2014 (zie hoofdstuk 2) recht op deze machtiging gekregen. Alle 29 WBE's hebben meegewerkt aan de opgave om in hun werkgebied de stand van de grauwe gans te verminderen. 320 jachthouders hebben de machtiging gebruikt. Met 3.400 afschotacties zijn ruim 17.000 grauwe ganzen bejaagd, ca. 5,1 ganzen per actie.

Acties		Totaal afschot
verjaagd	bejaagd	grauwe ganzen
407*	3.437	17.357

* Volgens de voorschriften is het niet verplicht om verjaagacties uit te voeren. Een aantal uitvoerders heeft melding gemaakt van bejaging zonder een gans te hebben gedood. Dat is minimaal 407 keer het geval geweest.

In goed overleg tussen de FBE en de WBE's zijn de toewijzingen per WBE vastgesteld. De provincie wordt hierover jaarlijks d.m.v. werkplannen per gebiedsplan geïnformeerd. In het onderstaande overzicht is het totale afschot van de machtiging 'standregulatie grauwe ganzen' afgezet tegen de toewijzing van 2014.

Gebiedsplan Rivierenland Midden	afschot standregulatie	toewijzing	%	afschot gr. Gans	totaal
Maas en Waal West	1.052	1.250	84%	1.681	134%
Midden Betuwe	3.746	3.500	107%	6.528	187%
Neder Betuwe	771	2.500	31%	2.139	86%
Wijchen en Waal	868	1.400	62%	1.898	136%
Land van Gelre	247	300	82%	482	161%
De Bommelerwaard	730	2.100	35%	1.912	91%
Tielerwaard West	1.682	2.750	61%	3.877	141%
Tielerwaard Oost	1.277	1.350	95%	1.880	139%
Groot Buren	695	2.000	35%	1.272	64%
Vijfheerenlanden	338	850	40%	1.312	154%
Subtotaal GP Rivierenland midden	11.406	18.000	63%	22.981	128%
Gebiedsplan IJsselwaarden	afschot standregulatie	toewijzing	%	afschot incl. overig	totaal
IJssel Oost	99	150	66%	183	122%
Steenderen	144	700	21%	355	51%
Hummelo Keppel	450	450	100%	874	194%
De Liemers	670	1.000	67%	1.469	147%
Gorssel	90	200	45%	109	55%
Brummen	321	350	92%	389	111%
Zuid Oost Veluwe	647	1.000	65%	689	69%
IJsselvallei	282	800	35%	1.987	248%
Stroomgebied Voorsterbeek	130	250	52%	355	142%
Subtotaal GP IJsselwaarden	2.833	4.900	58%	6.410	131%
Gebiedsplan Gelderse Poort	afschot standregulatie	toewijzing	%	afschot incl.	totaal

				overig	
Circul van de Ooij en Millingen	456	950	48%	1.177	124%
Rijnwaarden	1.063	1.500	71%	1.994	133%
Bevermeer	70	200	35%	82	41%
Gendringen-Bergh	131	450	29%	190	42%
Overbetuwe Oost	588	1.050	56%	1.776	169%
Subtotaal GP Gelderse Poort	2.308	4.150	56%	5.219	126%
Gebiedsplan Oost Gelderland Oost	afschot standregulatie	toewijzing	%	afschot incl. overig	totaal
Winterswijk	155	325	48%	278	86%
Aalten	47	70	67%	64	91%
Oost Gelre	3	55	5%	3	5%
Subtotaal Oost Gelderland Oost	205	450	46%	345	77%
Gebiedsplan Noord West Veluwe	afschot standregulatie	toewijzing	%	afschot incl. overig	totaal
Nijkerk	441	1.500	29%	1.173	78%
Noord West Veluwerand	164	400	41%	328	82%
Subtotaal GP Noord West Veluwe	605	1.900	32%	1.501	79%
Totaal	17.357	29.400	59%	36.456	124%

Per WBE zijn er duidelijk verschillen in het afschot t.o.v. de toewijzing. Kijkend naar de registratie van de standregulatie valt op dat één WBE de toewijzing overstijgt en een WBE precies op 100% uitkomt, terwijl anderen in meer of mindere mate er onder blijven. In veel gevallen wordt het afschot van de grauwe gans of op schadebestrijding of op standregulatie geregistreerd. Schadebestrijding draagt ook bij aan de doelstelling van het werkplan, de laatste 2 kolommen geven het totaal van het overige afschot grauwe gans en het totale resultaat ten opzichte van de toewijzing.

Het is reëel om de resultaten niet per WBE, maar per plangebied te toetsen. De aanwezigheid van ganzen is lastig voorspelbaar, omdat ze in staat zijn zich makkelijk van de ene WBE naar de andere te verplaatsen. Duidelijk is wel dat van de 37.297 grauwe ganzen die in Gelderland zijn geschoten er 36.456 zijn geschoten binnen de 29 WBE's met standregulatie. Grofweg kan dus gesteld worden dat op 60% van het Gelders grondgebied 98% van de grauwe ganzen wordt geschoten.

Perceelsgebonden machtigingen zijn niet vrijgegeven, omdat bij standregulatie sprake is van een planmatige aanpak op WBE-niveau. Voor een gedetailleerd overzicht per WBE verwijzen wij naar bijlage II.

2.3 Resultaten gebruik machtiging 'Koppel (-vormende) grauwe ganzen'

In het kader van het Ganzenakkoord is het sinds 2013 mogelijk om als onderdeel van de standregulatie grauwe ganzen, koppel (-vormende) grauwe ganzen te kunnen bejagen. De WBE's die in 2013 voorzien waren van de machtiging 'standregulatie grauwe ganzen', kregen daardoor ook de beschikking over deze machtiging, in totaal 23 WBE's. De gebruikperiode liep van 1 februari tot 1 april.

Koppelvormende ganzen zijn ganzen die zich in tweetallen ophouden nabij (potentieel) broedgebied. Ze maken geen deel uit van een groep en houden afstand tot anderen ganzen. Bij afschot van koppelvormende ganzen is het weidelijk om beide dieren van het koppel te doden. In de praktijk is dit niet altijd uitvoerbaar.

Alle 23 WBE's hebben op voorhand deze machtiging ontvangen en naar hun jachthouders doorgeschreven, 121 hebben de machtiging daadwerkelijk geactiveerd en hebben met 637 bejaagacties de stand met ruim 2.250 grauwe ganzen gereduceerd (bijna 50% meer dan vorig jaar).

Acties		Totaal afschot
verjaagd	bejaagd	grauwe ganzen
25	637	2.250

In ganzenfoerageergebieden en Vogelrichtlijngebieden was het niet mogelijk om deze machtiging in te zetten (Natuurbeschermingswet).

Perceelsgebonden machtigingen zijn niet vrijgegeven, omdat afschot koppelvormers werd gezien als standregulatie en bij standregulatie sprake is van een planmatige aanpak op WBE-niveau. Voor een gedetailleerd overzicht per WBE verwijzen wij naar bijlage III.

2.4 Resultaten gebruik machtiging 'Nestreductie grauwe ganzen'

De gebruiksperiode van deze machtiging loopt van 1 februari tot 16 juni 2014.

Drieëntwintig WBE's hebben de machtiging doorgeschreven gekregen en 16 hebben de machtiging gebruikt (in 2013: 9 WBE's). 57 jachthouders waren daarbij actief betrokken.

aantal machtiging	gebruikte machtiging	% gebruik
23	16	70%

In 189 nestreducerende acties zijn bijna 8.000 eieren behandeld: geraapt, doorgepikt, geschud of met plantaardige olie ingesmeerd; gemiddeld 40 eieren per actie.

Nestreducerende acties	Behandelde eieren
189	7.723

T.o.v. vorig jaar zijn er tweemaal zoveel acties gepleegd, maar ca. 14% minder eieren behandeld (in 2013: 8.959 en in 2012: 12.000 eieren).

Perceelsgebonden machtigingen zijn niet vrijgegeven, omdat bij standregulatie sprake is van een planmatige aanpak op WBE-niveau. Voor een gedetailleerd overzicht per WBE verwijzen wij naar bijlage IV.

3. Tellingen

Als voorwaarde voor het toepassen van standregulatie stelt de provincie Gelderland dat de desbetreffende WBE's de zomerstand van de ganzen dienen te bepalen. Daarnaast is een van de doelstellingen van de FBE en het GAK om een provinciebrede aanpak van overzomerende ganzen te bereiken. Daarbij is het van belang een goed beeld te krijgen van het aantal overzomerende ganzen in geheel Gelderland. De FBE heeft alle WBE's opgeroepen deel te nemen aan de landelijke zomertelling ganzen, georganiseerd door de KJV. De zomertelling vond plaats op zaterdag 19 juli 2014, waarbij gebruik werd gemaakt van een telprotocol.

Circa 600 tellers van 36 WBE's hebben aan de zomertelling deelgenomen. Daarbij zijn 112.500 ganzen geteld. De grauwe gans is de meest getelde.

Resultaat zomertellingen 2014		
Aantal WBE's	36	
Aantal tellers (afgeleid aantal)	600	Percentages
<i>Grauwe gans</i>	94968	84,4%
<i>Brandgans</i>	3122	2.8%
<i>Kolgans</i>	1032	0.9%
<i>Canadese gans</i>	3099	2.8%
<i>Nijlgans</i>	8247	7.3%
<i>Verwilderde boerengans</i>	1885	1,7%
<i>Indische gans</i>	149	0,1%
Totaal ganzen	112.502	100,0%

Bij deze cijfers dient te worden opgemerkt dat niet in geheel Gelderland is geteld, het stedelijk gebied is over het algemeen niet meegenomen en sommige WBE's hebben niet oppervlakte dekkend geteld. De conclusie is dat het aantal getelde ganzen op 19 juli de minimale stand is. T.o.v. van 2013 is de stand dalende.

4. Faunaschade

Uit de getaxeerde faunaschadecijfers aangeleverd door het Faunafonds, blijkt dat in de ontheffingsperiode van april tot oktober, kol-, grauwe en brandganzen de afgelopen 4 jaar voor €1,8 miljoen aan landbouwschade in de provincie Gelderland hebben veroorzaakt. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de prijzen van de landbouwgewassen per jaar kunnen variëren.

De onderstaande tabel geeft een detailweergave van de schade per ganzensoort per jaar (van april t/m september) en uiteengezet naar landbouwgewassen. De cijfers hebben betrekking op de ontheffingsperiode t/m 2013 en betreffen getaxeerde bedragen, welke niet overeen komen met de uitgekeerde bedragen.

Getaxeerde bedragen in Euro		zomerperiode				
diersoort	gewas	2009	2010	2011	2012	2013
kolgans	aardappel	46				
	bonen				3.062	
	grasland, blijvend	6.652	19.213	19.099	45.762	24.236
	grasland, nieuw ingezaaid			0	140	8723
	mais	299				
	overige kool				1.346	
	suikerbiet		0		426	
	wintergraan	80	122	1.043	22	2291
	zomergraan	8		1.872	150	
totaal kolgans		7.085	19.335	22.014	50.908	35.250
grauwe gans	aanplant kwekerij				3.210	
	aardappel	4.988		821	3.339	
	bonen			102.753	12.643	26.736
	cichorei				5.775	
	erwten	479	0	743	9.207	
	grasland, blijvend	163.643	197.877	333.285	345.514	446.227
	grasland, nieuw ingezaaid		576	5.460	18.489	10.060
	graszaad	14.811	428		947	
	groenten	3.762	16.964	12.649		
	mais	7.115	13.792	19.225		
	mais korrelmais				1.698	2.195
	mais snijmais				24.082	12.035
	overig			4.750		
	overige		0	439		
	akkerbouwgewassen					
	overige kool				5.387	
	spercieboon / stamslaboon	9.245	43.923	53.487	61.074	59.082
	suikerbiet	1.028	1.224	2.526	6.938	5.999
	triticale					946
	wintergraan	19.331	46.783	35.318	34.912	37.571
	zomergraan	2.670	3.158	28.441	14.014	5.489
totaal grauwe gans		227.072	324.725	599.897	547.229	606.340

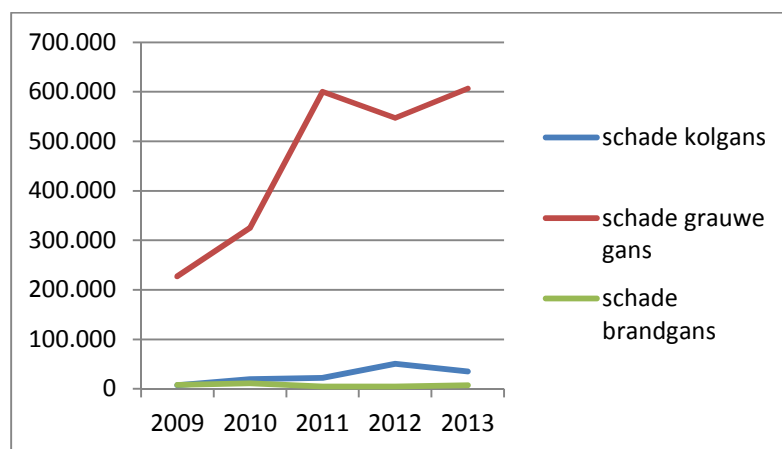
brandgans	grasland, blijvend grasland, nieuw ingezaaid zomergraan	7.709	10.995	4.209 849	4.782 151	7.230
totaal brandgans		7.709	10.995	5.058	4.933	7.230
Eindtotaal		241.866	355.055	626.969	603.070	648.820

De schade per ganzensoort en per jaar is in onderstaand tabel en grafiek weergegeven. De schade heeft dan betrekkingen op de maanden april tot en met september.

schade in €	2009	2010	2011	2012	2013
schade kolgans	7.085	19.335	22.014	50.908	35.250
schade grauwe gans	227.072	324.725	599.897	547.229	606.340
schade brandgans	7.709	10.995	5.058	4.933	7.230
totale schade	241.866	355.055	626.969	603.070	648.820

*van april tot oktober

De grauwe gans heeft een bijzonder groot aandeel (93%) in de totale landbouwschade in de zomerperiode. Het schadeniveau is in 2013, na een lichte daling, weer terug op het niveau van 2011.

5. Conclusie

Door de vierledige toepassing van de ontheffing 'overzomerende ganzen' is deze ontheffing een van de meest complexe waar de FBE over beschikt. Om de uitvoerders iets te leiden in de mogelijkheden, is de ontheffing uitgesplitst naar 4 machtigingen. De soms lastig te lezen voorschriften worden kort en puntsgewijs op het machtigingsformulier herhaald, daarbij opmerkend dat de voorschriften bindend zijn. Door de toepassing van schade op gemeentelijk niveau, wordt het voor de uitvoerder er niet makkelijker op te bepalen welke gans waar geschoten mag worden.

Ook afgelopen jaar was er onduidelijkheid over de noodzaak van een vergunning Natuurbeschermingswet voor de maand september. Gedurende het traject bleek dat het toch niet nodig was. De FBE heeft veel tijd besteed aan het verkrijgen van een vergunning voor een wet die niet direct binnen haar doelstelling valt, maar achtte het toch van belang om de uitvoerders hierin te faciliteren.

Afgelopen seizoen heeft het FBE-bureau relatief veel vragen gehad over het terug melden van afschot grauwe gans wanneer de uitvoerder zowel over een machtiging schadebestrijding beschikt, als over ene machtiging standregulatie. Zowel voor het Faunafonds als voor de FBE maakt het niet uit op welke machtiging de grauwe gans wordt gemeld, dubbel melden is overigens uit den boze, maar de uitvoerder moet zich wel bewust zijn van de voorschriften die zeer verschillen als het gaat om schadebestrijding of standregulatie.

De WBE's hebben zeer goed gebruik van de machtigingen gemaakt. De machtigingen 'standregulatie grauwe ganzen' en 'koppelvormende grauwe ganzen' zijn door alle 29 WBE's ingezet. 78% van de WBE's die de machtiging 'schadebestrijding overzomerende ganzen' op voorhand had ontvangen, heeft er gebruik van gemaakt, voor de machtiging 'nestreductie grauwe ganzen' ligt dat percentage op 70%.

In het kader van schadebestrijding zijn er veel verjaagacties (4.200) ondernomen en ligt het gemiddelde afschot per bejaagactie (3,5 gans) beduidend lager dan bij de machtiging standregulatie (5,1 gans).

Om standregulatie van de grauwe ganzen mogelijk te maken stelt de provincie gebiedsplannen verplicht. Ook afgelopen jaar zijn er nieuwe plannen ontwikkeld en bestaande uitgebreid, met als resultaat dat 29 van de 49 WBE's hieraan meewerken. 60% van de WBE's zorgen voor 98% afschot van de grauwe ganzen, wat het nut van de gebiedsplannen weer benadrukt.

De toewijzing wordt door één WBE overschreden, maar het is reëler om de resultaten per gebiedsplan te beoordelen (de grauwe ganzen worden nl. op twee soorten machtigingen gerapporteerd, zie hierboven), dan zijn resultaten uitermate bevredigend.

Standregulatie - alle afschot gr. gans

a. Gebiedsplan 'Gelderse Poort' :	63%	-	128%
b. Gebiedsplan 'Rivierenland midden'	58%	-	131%
c. Gebiedsplan 'IJsselwaarden'	56%	-	126%
d. Gebiedsplan 'Oost Gelderland Oost'	46%	-	47%
e. Gebiedsplan 'Noord West Veluwe'	32%	-	79%

De machtiging die het eieren schudden mogelijk maakt is meer dan vorig jaar ingezet, maar zijn er minder eieren geschud.

Het resultaat van de 4 machtigingen komt uit op een afschot van ruim 39.000 ganzen (2013: 29.000) en 8.000 geschudde eieren (2013: 9.000).

Afschot per machtiging	Afschot aantallen
Schadebestrijding overzomerende ganzen	19.565
Standregulatie grauwe ganzen	17.357
Standregulatie koppel (-vormende) grauwe ganzen	2.250
Nestreductie grauwe ganzen (eieren)	7.723
TOTAAL (afgerond)	39.000 en 8.000 eieren

Zie ook bijlage V: totaaloverzicht gebruik ontheffing overzomerende ganzen 2014.

De FBE is tevreden over de inzet van de WBE's met de zomertelling ganzen, meer WBE's en tellers dan vorig jaar hebben hun medewerking verleend. De FBE is ook te spreken over de inzet van de daling van de stand, maar had, gezien het goede afschotresultaat, een snellere daling verwacht. De gedachte is dat het broedsucces hoger ligt dan de 21% zoals in 2007 is vastgesteld, maar is (nog) niet wetenschappelijk te onderbouwen.

De sterk stijgende trend in faunaschade tot 2011 daalde in 2012, maar is in 2013 weer op het niveau van 2011, de cijfers over 2014 zijn nog niet beschikbaar. Het is dus nog niet mogelijk te zeggen of er sprake is van een stabiliteit of een verder stijging of daling.

6. Aanbevelingen

De afschotcijfers over 2013 en 2014 tonen aan dat er een goede basis ligt zodat de stand van de overzomerende ganzen binnen 5 jaar naar het afgesproken niveau ¹ kan worden terug gebracht.

De onderhavige ontheffing liep af op 30 oktober 2014. De aanbevelingen die voorheen middels deze rapportages werden gedaan, zijn meegenomen in het nieuwe FBP en in de voorschriften van de ontheffing. Het GAK Gelderland heeft een substantiële bijdrage geleverd aan opstellen van het nieuwe FBP ganzen in Gelderland.

De FBE Gelderland wil benadrukken dat het onmogelijk zou zijn het faunabeleid van de provincie uit te voeren zonder de geweldige inzet van vele vrijwilligers/faunabeheerders.

¹ 28.776 grauwe ganzen en 3.364 brandganzen. Voor de kolganzen is geen aantal afgesproken.